

Olaj 1927.

Thorshavn.

Det er Lørdag Morgen tidlig. Jeg sidder paa mit Værelse og lader de to foregaaende Dages brogede Begivenheder passere Revy i mine Tanker, medens jeg samtidig i ordnet Rækkefølge forsøger at beskrive Olajdagen 1927.

For den, der første Gang overværer denne Folkfest, virker det som et pragtfuldt, farvestraalende Folkelivs-billede, hvor Folket fra Øernes forskellige Bygder for en Stund forlader Hverdagslivets Trængsler og Besvær og i Thorshavn giver sin Livsglæde Luft i Sang og Dans, i Udøvelse af Idræt og anden Kæmpetræning, i Samvær med Slægt og Venner. Her er et Folk i Fest.

Men det var et Referat af Begivenhederne, der krævedes i denne Artikel. Og herpaa skal det følgende gores et Forsøg.

Allerede Torsdag begyndte Folk fra Øernes forskellige Bygder at strømme til Byen. Hver Motorbaad og andre Baade, der gik i Havn, bragte stadig flere og flere Gæster, der for en Del var iført de konne Nationaldrakter. Mændene havde dog her Overtallet, medens Antallet af Kvinder i Nationaldragt ikke naaede nær saa højt op. Hvor mange Mennesker, der besøgte Thorshavn, har vi intet Tal paa. Men Byens Indbyggertal har sikkert været mere end fordoblet de to Dage.

Medens Strømmen af glade Olajgæster glider gennem Gaderne til de forskellige Kvartier, forhandler raske Bude »Føroya Social-Demokratis Olaj-nummer, indeholdende det fuldstændige Program for Olajdagens mange forskellige Begivenheder.

Efter at Kvartiererne er naaet og man har hilst paa Kvartierværterne, tager allerede Kl. 6 de første Idrætskampe deres Begyndelse. Det er de forskellige Kaproninger. I tætte Skarer vandrer de mange Mennesker ud til Kysten, hvis Klipper i den følgende Timestid afgiver et broget, farverigt Billede af Tusinder af Mennesker, der har lejet sig paa de forskellige Klippeafsaets. Paa en af de aller-yderste har Filmsotografen, Leo Hansen, taget Opstilling.

— — — Nu kommer de, lyder det som en Brusen gennem Folkemassen. Det er de seks Timandsfarer der prøver Kræfter. Med Søen fossende om Bougen skyder de slanke Baade gennem Vandet, roet frem af kraftige, stærke Aaretag. Længe varer det ikke, før man er klar over, at det er Baaden fra Vestmanhavn, der har Foringen, og det blev da ogsaa den, der først passerer Maallinjen, medens Bifaldssalverne rundgede og Leo Hansen drejer paa »Kassen» for at forevige Begivenheden. Efter »Timandsfarernes» følger de øvrige Baades Kæmpetræning. Om Resultaterne, se nedenfor.

— — — Senere paa Aftenen spilles »Jeppe paa Bjerget» i »Sjónleikarhúsinum», og i Klubben er Dans til Jazz-Musik. Gennem de aabentstaaende Vinduer klinger denne »Negermusik» Tam-Tam-Kling-Klang ud over Elven. Dette bliver Hr. Patursson for meget. Han gaar ind i Skolegaarden. Hurtigere end dette kan skrives har han samlet en Skare unge Mennesker, og snart slutter ældre sig til. Hr. Patursson synger en af de gamle, smukke Kvad, og med hinanden i Haanden danser Færingerne i en lang Kæde færøsk Dans til Kvadets Toner. Hr. Patursson synger for og Kædens Deltagere, der bliver flere og flere, synger med. Kraftig klinger Versene Omkvæd i den stille Sommernat. Tonerne overdøver Jazz-Musikken. Og i denne »Kulturkamp» har Hr. Patursson absolut vort Sym-pati. Der er en sund og stærk Livsglæde over den Flok, der danser i Skolegaarden.

Dansen gik og Natten gled. Fredagen oprandt med smukt Vejr. Om Formiddagen samledes Socialdemokraterne til Partimøde. Herom andet

Steds i Bladet. Ved Havnen kæmpede de unge om, hvem der skulde bære Prisen hjem, som den dygtigste Svømmer.

Kl. 1 samledes Lagtinget. Nogen Forhandling fandt dog ikke Sted. Efter at Formanden havde motiveret et »Kongen leve», hvortil Hr. Patursson knyttede et Leve for Færoerne, og efter at nogle Valg m. m. var foretaget, sluttede Mødet.

Ved 2-Tiden samledes en Rytter-skare ved Lagtingsbygningen, for derefter, ledsaget af en Tusindtallig Menneskemasse, at drage til Sunds-vejen, hvor Kapridningen fandt Sted. Senere kæmpedes paa Sportspladsen en Fodboldkamp og en Skakkamp, hvor unge Mennesker, maskeret som Skakbrøkkere, flyttedes over »Skakbrættele».

Foruden disse Kampe var Fredagens Severdigheder: Bazaren, Høstuds-udstillingen og Maleriudstillingen. Disse Ting gav vi en nærmere Omtale i forrige Nummer. Vi ønsker dog at bemærke, at megen Interesse vakte den af Hr. Hentze udstillede Skitse af det Afsnit af »Færeyingasaga», som omhandler Tronds Møde med Sigurd paa Tinge. Stærk og myndig staar Trond med Bondeskaren bag sig, medens Sigmund i sit Følge har Munke og Kaniker. Repræsentanter for to Kulturer mødes her: Dyrkere af Odin, Hedenskab og Vikingedrifter, paa den ene Side, paa den anden Side Romerkirkens Mænd. Selv i sin raa, ubearbejdet Skikkelse virker Skitsen rent umiddelbart paa Tilskuerne. Vi forstaa, at dette Emne har inspireret Kunstneren og naar Maleriet en Gang er Virkelighed, da ved vi ingen bedre Sted at anbringe det end i Lagtingets Mødesal, der, og absolut der, hører det hjemme. Vi ønsker baade for Kunstneren og for Færoerne, at dette en Dag maa blive Virkelighed.

... Ogsaa Fredagen sluttede med Dans. I Klubben dansede Honoratiorenes »moderne» Dans. I »Sjónleikarhúsinu» dansede Folket færøsk Dans. Natten igennem klang ud over Byen Kvadenes gamle og dog evigvige Toner om Daad og Bedrift, om Kamp og Strid, om Kærlighed og Elskov. Og medens dette i en aarle Morgen-time skrives lyder Folkemængdens Sang og glade Latter som et sum-mende Akkompagnement til denne Olajartikkels Tilblivelse.

Og naar disse Linjer naar Læserne, er Olajgæsterne forlængst hjemme og efter indfanget af Hverdagens Virke. Men efter Dagens Arbejde mødes Ungdommen og drøfter Olajdagens Begivenheder . . . og paa dem leveres der til det atter bliver Olaj, og man igen mødes i Havn.

Anton.

Idrætskampenes Resultat.

Kaproningen den 28. Juli formede sig for de enkelte Deltageres Vedkom-mende saaledes:

Timandsfarer. Nr. 1 blev Vestmanhavn, 11 Minutter 58 Sekunder. Nr. 2, Skopen, 12 Minutter 23 Sekunder. Nr. 3, Heso, 12 Minutter 23½ Sekund. Nr. 4, Politisten 12 Minutter 40 Sekunder. Nr. 5, Nye hvide 12 Minutter 53 Sekunder. Nr. 6, Chr. Holm Jacobsen 13 Minutter 16 Sekunder.

Ottmandsfarer. Nr. 1, Kvan-sund, 15 Minutter 31 Sekunder. Nr. 2, Ekspeditionsbaaden, 15 Minut-ter 41 Sekunder.

Sexmansfarer. Nr. 1, Vest-manhavn, 16 Minutter 2 Sekunder. Nr. 2, Kolfefjord, 16 Minutter 8 Se-kunder. Nr. 3, Kvivig, 17 Minutter 12 Sekunder.

Firemandsfarer. Nr. 1, Ole Højgaard, 9 Minutter 32 Sekunder. Nr. 2, Thomas Hansen, 9 Minutter 46 Sekunder. Nr. 3, Aksel Mauritsen, 10 Minutter 49 Sekunder.

Ved Kapsvømmingen Olajdag blev følgende præmierede:

300 m: Carl Mouritsen. 200 m:

Arne Rein, Olaf Petersen. 100 m: Børge Nielsen. 50 m: Ejvind Nielsen, Hans Joensen.

De øvrige Deltagere fik Absalon Joensens Bog: »Min Jordsalsfærd» til Erindring.

I Kapløbet i Gundadal, hvor der deltog baade Damer og Herrer, blev Snølvur Jacobsen Nr. 1, i Distancen 1000 Meter, og Andrea Viðsteina Nr. 1 i Distancen 300 Meter.

Ved Kapridningen ved Sundsvejen sejrede Magnus Tórshim.

Efter Kapridningen udkæmpedes en Fodboldkamp imellem H. B. og T. B.

Om Aftenen samledes T. B. og H. B. ved et Kaffebord i Somands-hjemmet.

Det levende Tavl havde samlet mange Tilskuere, der med spændt Interesse fulgte Spillet.

Det levende Tavlfolk blev ledet og flyttet af Lagtingsmand Johs. O. Joen-sen og Kobmand Ziska, medens de, der førte Kampen, Palle Henriksen og John E. Joensen sad ved Skakbrættet. Den sejrende af de to Spillere forblev Palle Henriksen.

Vil Skotland kræve Selvstyre?

Det engelske Parlament af-sluttede forleden sin Samling og Parlamentet træder først sammen til November. En af de Begivenheder, der vakte stor Opmærksomhed paa en af Sam-lingens sidste Dage, var en Tale af vor Partifælle Johnston, der udtalte under Behandlingen af Budgettet for Skotland:

Der hersker som bekendt en frygtelig Nød og Elendighed i de skotske Industrier. I Glas-gew og langs Clyde-Floden ligger Skibs- og Maskinbyggerierne døde hen; Hundrede tusinde Ar-bejdere gaar ledige. Sult og Savn og Bitterhed mod Sam-fundet gror i disse Forhold.

Vor Partifælle udtalte sin For-undring over, at man ikke paa Budgettet for Skotland fandt blot en Antydning af, at Skot-land var i en ekstraordinær Nødsituation. Der var ingen Midler bevilget til de sultende og lidende. Regeringen synes slet ikke at ane, hvad der fore-gaar i Skotland. Dette kan ikke blive ved med at gaa — fort-satte vor Partifælle.

— Vil man ikke høre, saa kommer Øjeblikket, hvor man maa føle, og den Dag er maa-ske ikke saa fjern, som mange tror, da Skotland som Irland faar Selvstyre.

Han vendte sig derpaa mod de Konservative og udtalte:

Dersom De behandler os an-stændigt, skal vi ogsaa behandle Dem anstændigt, men Stemnin-gen i Landet er snart moden til at vi skal gaa til Storm for at komme ud af Elendigheden.

Vor Partifælle Tale vakte voldsomt Røre i Huset. For-manden turde ikke afbryde Ta-leren, som under stigende Be-vægelse og Alvor fik Lejlighed til at fuldføre sin vægtige An-klagetale.

Det er ikke noget noget nyt Spørgsmaal i engelsk Politik — Selvstyre for Skotland — som nu atter synes at skulle leve op. Der har været talt om det atter og atter. I 1922 blev det de-batteret livligt, i 1925 ligeledes, og nu flammer Diskussion alt-saa paany op.

Man vil maaske trække paa Smilebaandet af denne Sag, og

det er sket før. Den er atter og atter modtaget med Latter i de politiske Klubber; men efter-som Aarene gik, er Latteren forvandlet til lyttende, afven-tende Alvor. Thi Kravet er en Realitet. Det vokser. Saaledes eksisterer der en Klub af skotske Parlamentsmedlemmer, der har Kravet paa sit Program, og denne Klub har Medlemmer i alle Partier.

Den, der kender blot det mindste til den skotske Folke-karakter, ved, at hvad en Skotte vil, det vil han, og det gennem-fører han før eller senere. Saa-ledes vil det ogsaa gaa med Kravet om Selvstyre.

Arbejderpartiet som saadant vil ikke modsætte sig dette. Det nationale Selvstyre skal respek-teres. Og for os Socialdemo-kraater vilde det være et inter-essant Eksperiment at se Skot-land som selvstyrende Stat; thi ved sidste Valg besatte Arbej-derpartiet 23 af de 36 skotske Mandater, altsaa et betydeligt Flertal.

Island.

Regeringen har demissioneret.

Socialdemokratiet ønsker ikke at indtræde i den nye Regering.

Slutresultatet af de islandske Al-tingsvalg foreligger nu.

Socialdemokratiet fik ialt 6080 Stem-mer og 5 Mandater, hvilket er en Gevinst paa 3.

De Konservative fik 13,500 St. og 16 Mandater (Tab paa 5 Mandater.).

Bondepartiet fik 19,500 St. og 19 Mandater (Gevinst 1 Mandat).

De Liberale fik 1680 St. og 1 Man-dat og de uafhængige 870 St. og lige-ledes 1 Mandat.

Man vil heraf se, at Socialdemo-kratiet er bleven Tungen paa Vægt-skaalen i Altinget, idet hverken Kon-servative eller Bønder har Flertal uden Socialdemokratiets Hjælp.

Efter at dette Valgresultat blev kendt paa Island, er Regeringen i Tor-sdags trængt sammen til et Møde.

Premierminister Thorlaksson gen-nemgik Valgresultatet og udtalte som sin Optættelse, at Regeringen burde træde tilbage straks.

Regeringen tiltraadte ganske Første-ministerens Synspunkter, og i Tor-sdags Middags afsendtes Telegram til København, hvori Regeringen am-mødede Kongen om Tilladelse til at træde tilbage.

— Overfor en Medarbejder ved »Social-Demokraten» har Formanden for det islandske Socialdemokrati, Jón Baldvinsson, udtalt, at Socialdemokratiet ikke vil deltage i Regeringsdannelsen.

Frá úttheiminum.

Hr. Rytter reddede Embedet.

Som Læserne vil erindre, ved-toges i Folketinget en Bestem-melse om Ministrenes Bierhverv, og om hvorvidt et Embede kunde besættedes ved Konstitution, saalænge dets Indehaver var Minister. Den Form, Vedtagel-sen fik, vilde bl. a. stille Hr. Rytter over for Valget: Mini-sterabureauet eller Embedet som Byretspræsident. Inden Rigsdagssamlingen sluttede, lyk-kedes det imidlertid Madsen Mygdal at faa gennemført et Lovforslag angaaende Minister-pensionerne. I dette Forslag findes en Bestemmelse, der siger: Dersom en Tjenestemand ud-nævnes til Minister, kan den af ham hidtil beklædte Tjeneste-mandsstilling holdes besat ved Konstitution i hans Funktions-tion hvis det skønnes forsvarligt af Hensyn til Stillingsen Tarv.

Med denne Bestemmelss Ved-tagelse har Hr. Rytter klaret Skærene.

Revolutionen i Wien.

Forholdene er nu atter rolige. Ved en storslaet Sørgehofftidel-ighed mindedes Wien de i Re-volution faldne.

Kongen af Rumænien

er afgaaet ved Døden. Døds-faldet vil antagelig foranledige stærke indrepolitiske Begiven-heder, da ikke Kronprinsen, men denne 4-aarige Son er ud-raabt til Konge, med Statsmini-steren, Bratiannu, som Rigsfor-stander. Landet er erklæret i Be-lejringstilstand.

Uroligheder i Italien.

Italien gennemrystes i denne Tid af en økonomisk Krise, som blandt andet giver sig i Udslag i en meget stor Arbejdsløshed. I Nærheden af Milano er det kommet til en Række Urolig-heder, som har medført at ar-bejdsløse Landarbejdere har været i Kamp med de facistiske Tropper.

Ur Føroyum.

Det socialdemokra-tiske Partimøde

Olajdag i Thorshavn havde samlet Deltagere fra Sand, Su-derø og Thorshavn.

Mødet indledes og dirigeredes af M. S. Viðstein. Om Dannel-sen af et Ringeflag for det fær-øske Socialdemokrati i Tilslut-ning til Socialdemokratiets Pro-gram, og med et Arbejdspro-gram, omhandlende særlige fær-øske Forhold, fortes en længere Forhandling. I Forhandlingen deltog Dam, Tveraa, Davidsen, Sand, Anton Andresen, Eides-gaard, Joen Rasmussen og Fosaa m. fl.

Det vedtoges at sende en af Mødet vedtagen Resolution til Behandling i de forskellige Parti-afdelinger, saaledes, at disse kan tage en endelig Stilling til Spørgsmaalet. Derefter afholdes et nyt Møde i Thorshavn den 19. Oktober, hvortil Afdelingerne vil sende Repræsentanter og hvor Ringeflagets Konstituering vil finde Sted. Et saadant Cen-tralorgan for Partiarbejdet her paa Færoerne er en absolut Nødvendighed. Dels maa en saadan Fællesledelse tage Initia-tivet ved Valgene til Lagtinget og Rigsdagen og bl. a. sørge for at Arbejdet ved disse Valg føres med en Kraft og Energi, som muliggør et godt Resultat. Dels maa den Ledelse, som væl-ges for dette Ringeflag, gennem-føre en energisk Agitation for Tilgang til Socialdemokratiet her paa Øerne og Oprettelse af Afdelinger i Tilslutning til vort Parti. Socialdemokratiets store Fremgang og stolte Sejr ved sid-ste Valg hos vort Frændefolk: Islænderne, maa være færøske Socialdemokrater en Spore til, ogsaa at naa frem her i vort Samfund. Færøske Arbejdere bør være repræsenteret i Lag-tinget gennem Folk fra deres egen Lejr. Dette Hverv bør Arbejderne her ikke længere alene overlade til Embeds- og Bestillingsmænd, til forhen- og nuværende Sysselmænd m. m. Arbejdets Mænd og Kvinder her paa Øerne er saa mange, at de